

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 5. De eo, quod nulla vsura sit licita, contra carolum Molinæum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

accipit ob aliquam opportunitatem oblatam que non est de se nata sequi ex mutuo. cum plerumque sit sine eo) primum supra capitalem summam pro illa in mutuo exigere, perinde est ac si quis rem aliquam supra iustum pretium vendat ob utilitatem, & commoditatem que emptori ex eadem re obueniet: quod illicitum esse recte probat D. Thom. 2. 2. *quest. 77. art. 1. ex eo, quod talis commoditas non sit aliquid venditoris. pro quo ipse iure possit pretium accipere: sicut posset pro incommoditate, tanquam sua, si quam subiret vendendo rem suam ad feruendum commoditati emptoris.*

51.

Quinto, neque illud pro quo possit exigere lucrum ex mutuo est quod mutuans carendo sua pecunia, prius se interea aliqua utilitate: nempe, quia interea possunt incidere opportunitates negotiandi & faciendi lucrum, aut vitandi damnum. Nam etiam concedendum sit, quod si tales commodorum opportunitates fuerint proxima, quia nimirum presens adest occasio aliqua lucrandi ex pecunia vsu, que mutuanti claberetur ob mutuo datam eandem pecuniam. Concedendum sit, inquam, non committi tunc vsuram, licet aliquo supra summam principalem accepto quo compensetur lucrum cessans vel damnum emergens ratione mutui. *prout exponitur in seq. c.* Nihilominus tamen si opportunitates fuerint solum remotae, negandum non est vsuram committi in proposita exactione. Nam tales opportunitates censentur eas, que semper comitantur pecuniam, ut ipsa est de se instrumentum lucrandi: quo sit, ut in hoc genere nihil dicatur de pecunia vno tempore, siue presens sit, siue futura: quin idem dici possit de equali pecunia in alio tempore: atque adeo mutuo acceptam in vno tempore, sufficere compensationem per equalitatem pecunie summam alio tempore redditam a mutuario. Vnde quia mutuans nihil minus habebit, quam haberet, si mutuo non dedisset: amplius accipiens, censetur vsuram committere, utpote non aliunde quam ex mutuo lucrum accipiens. Ad cuius confirmationem illud facit, quod tales opportunitates pcedant ex vsu, qui cuiuslibet pecunie communis est, quocumque ea habetur. Quapropter idem iudicium est de eo, ac de ipsa pecunia; & ita, sicut nihil accipere licet supra sortem ratione mutuae pecunie, ita nec ratione dicti vsus communis, prout omnium consensus est. *notat Sotus, lib. 6. D. iust. & iure quest. 1. art. 3. pag. 2.*

52.

Sexto, neque est expectatio temporis: nam si vsurarius lucrum exigit propter ipsum tempus formaliter, quo mutuatarius retinet pecuniam, manifeste est iniustus: quia tempus cum sit commune omnibus, vendibile non est. Si vero exigit propter tempus materialiter, id est, eo quod per spatium temporis careat utilitate sua pecunie, id perinde reicitur, ac reiecta est proxime pcedens causa.

Septimo, neque etiam quod mutuanti molestum incommodumque sit non habere potestatem vtendi sua pecunia, aut se in illius possessione, aut contrahatione oblectandi hodie vel cras; sicut haberet si hodie & cras illam retineret. Na id non auget pecunie mutuae valor: qui totus consistit in vnico ipsius vsu pceptuo: nempe in ipsius distractione: que, *moraliter loquendo*, perinde, & aequae utiliter potest accedere breui temporis spacio ac longo. Et certe si id augetet valorem, fatendum esset plus valere pecuniam iuuenis quam senis: item plus valere pecuniam recentem excusam, cum possit esse diuturnior, quam iam attritam. Quae ut absurda sunt, sic absurdum est pecuniam plus valere propter diuturniore potentiam ea vtendi hodie vel cras. Quod vero non sit iusta causa lucris accipiendi ex mutuo, quod per hoc vsurarius se prius oblectatione, quam percipit ex possessione & contractione sua pecunie, patet: quia compensatione, iuxta naturalem aequitatem iustitiae faciendam, estimari non debet ex priuata cuiusque cupiditate inordinata, *qualis est illa auaritia*: sed est ad rectam rationis normam exigenda.

Octauo, neque est beneuolentiae affectus: quo mutuans voluit mutuario subuenire: nam etiam negandum non est, quin ex honestate & gratitudine mutuatarius, pro illo mutuantis erga se affectu, gratiam referre debeat: ex iustitia tamen quae respicit aequalitatem rei ad rem: non autem (ut cetera virtutes) affectum: ad nihil aliud tenetur, quam ad iustitiam mutuae compensationem per aliam aequalem: centum, verbi gratia, pro centum reddendo: tam efficaci propensa voluntate, quam illi antea mutuo data est talis sum-

ma, compensandoque damnum, si quod mutuator periculum iniuste ratione mutui.

Nono, neque est periculum commune, cui capitale exponitur per mutuum. Nam licet cum peculare aliquid periculum probabiliter imminet, possit propter ipsum periculum supra sortem: non potest tamen cum fuerit tantum modo communi: quia cum non suppetat tunc ratio, qua eiusmodi periculo prouideri possit a contrahentibus, neque immo-raliter sint de se illius causa, ipsum sane non debet in partem deduci. Alioqui enim, cum res omnes humane expositae sint innumerabilibus eiusmodi periculis, vix vnquam posset contractus vllus iniuri simpliciter & absolute: sed tantum cum pacto dandi aliquid ratione periculi quod potest contingere.

Decimo, neque est onus numerandi pecuniam, quoniam substantia ipsa mutui illud secum fert: numeranda enim est pecunia quae mutuo datur vt tantum postea reddatur, quantum acceptum est, neuterque contrahentium fraudetur: perinde ac substantia venditionis fert secum onus tradendi rem venditam, pro qua iustum pretium dandum est. Quocirca pro tali numeratione lucrum exigere, id est ac exigere pro mutuatione (quod prohibetur per illud Luc. 6. Mutuum date nihil inde sperantes) sicut pro labore necessario ad faciamentorum administrationem, munus accipere, idem est, ac pro ea ipsa administratione accipere, contra illud Matth. 10. c. *Gratis accepistis gratis date.* Quod si aliquid onus, ad substantiam mutuationis non pertinens, subeundum sit: potest in illius compensationem aliquid accipi: quia non accipitur ex vi mutui.

53.

Vndecimo, neque est, quod vsurarius possit a mutuario petere fideiussorem. Nam licet pro fideiussione pretium accipi possit, quia fideiussendo contrahitur obligatio solvendi debitum in defectum mutuatarii, quae estimabilis est pecunia: non potest tamen pro mutuatione, quae nullam eiusmodi obligationem inducit vt de se patet. Quamquam si quis obligaret se ad mutuantum ceteris de ciuitate, quotiescumque indigerint, obligatio esset estimabilis pecunia, pro qua lucrum supra sortem capi posset, vt ex Scoto poli Sotum notat Nauar. in comment. De vsuris, num. 62.

54.

Duodecimo, neque est, quod plerumque vtilius sit mutuario, mutuo accipere pecuniam restituendam cum vsura, quam ea carere. Nam maior illa vtilitas nullum ius mutuantis dat accipiendi supra sortem, cum ea proueniat a remutuatione: quae non illi sed mutuario fructificat, tanquam domine (cuius periculo quoque est exposita) perinde scilicet ac res vendita, emptori tanquam domino, non autem venditori fructificat. Nec obstat quod in tali casu libere consentiat in solutionem vsuram. Nam talis consensus non est pure liber, sed cum admixtione inuoluntarij: quandoquidem mutuatarius ipse nollet ultra sortem dare, si posset aliter mutuum accipere. Quare inuoluntarie dat. Ita ex D. Thoma quest. 13. de malo art. 4. habet Molina De iust. & iure, tomo 1. tract. 2. disput. 304.

Cum autem consistet ex dictis, vsuram de se malam esse: ideoque nullo ex fine licitam fieri: consequens est quod eam exercendam, non modo Princeps saecularis, sed nec Papa potestatem possit facere: ne quidem Iudaeis alii sive infidelibus, vt bene notatum est a Couar. in lib. 3. *variaram resolutionum*, cap. 1. num. 8. textu que habetur de eo praclarus in cap. Super eo, De vsuris. Quamquam fatendum est Papam posse in dubio declarare, an contractus aliquis vsurarius sit, necne. Quae autem in defensione in vsura obici possunt, partim ex dictis, partim ex deinceps dicendis soluntur. Easi quis requirit sigillatim proposita, poterit videre apud Gregorium a Valeria 2. 2. disp. quinta, quest. 21. in vltima parte puncti primi.

55.

CAPVT V

De eo, quod nulla vsura sit licita contra Carolum Molinæum,

S V M M A R I V M.

- 56 Nullam dari vsuram licitam.
- 57 Quo modo accipiendum sit, quod Iudaeis permittitur sit, alieno dare ad vsuram.
- 59 Vsuram peccatum esse grauissimum, ostendunt quae in illius vituperationem dicuntur a Patribus.

59 *Errene: opinio Caroli Molinæ de vſura.*

60 *Inepia reſponſio eiuſdem Molinæ ad l. c. Scripturæ; quibus idem error rei citur.*

61 *Rationes aduerſus eundem errorem.*

EX dictis conſequens etiam eſt, vſuram cum de ſe aduerſetur iuri ac rationi naturali; & ideo ſit intrinſece mala, nullam poſſe dari licitã: atque adeo ſicuti ſunt ſtatuta; aliquam concedentia, ea repudiari debere tanquam peruerſa, & à ratione aliena, omneſque introductas conſuetudines illam exercendi, cenſendas eſſe corruptelas; iuxta cap. finale De conſuet. vt pote contrarias iuri naturali & diuino.

57- Nec obſtat illud Deuteron. 23. Non ſœnerabis fratri tuo fed alieno: per illud enim (vt placet D. Thomæ 2. 2. queſt. 78. art. 1. ad 2. & aliis quorum meminit Couar. in lib. 3. var. reſ. l. cap. 1. num. 7.) Iudæis ad duritiã cordis ipſorum, permiſſum eſt impune ſœnerari gentibus (ſicut & vxoribus dare libellũ repudij ex Marci cap. 10.) ad vitanda maiora mala; nõ autẽ illis eſt reddita licitã vſura: ſicut nec reddita licita fornicatio cum alienigenis, quando dictum eſt in eod. cap. Nõ erit inter vos meretrix de filiabus Iſrael. A cuius proinde permiſſionis vſu, ipſos per Chriſtũ renouandos prædixit Dauid. Pſal. 71. iniquities: Ex vſuris & iniquitate redimet animas eorum. Id quod Chriſtus ipſe præſtiterit, cum Lucæ ſexto dixit, Mutuum date nihil inde ſpectantes. Atque hanc eſſe illius loci Deuteron omij germanam interpretationem; pluribus contendit quidem Sotus lib. 6. De iuſt. & iure, queſt. 1. art. 1. ad 1. Alij tamen quos cõmemorat & ſequitur Couar. loco cit. malũ Iudæis permiſſum eſſe vſurã, tãquam licitam ex autoritate Dei dantis illis dominium lucri per eam acquirendi. Quid quidẽ eſt, circumſtantie additione facere, vt iam non ſit formaliter, ſed materialiter tantũ vſura: ſicut ſpoliatio Agyptiorum Exod. 12. conſeſſione Dei omnium Domini, eſſe cõta eſt furtum materialiter tantum, & reddita licita. Vnde intelligitur quod vſurã non fuerint Iudæis licitã cum omnibus gentibus, ſed tantum cum illis quibus tanquam hoſtibus poterant autoritate Dei, bellum inferre, & eos vita ac bonis ſpoliare: ſicut poterant habitatores terre promiſſionis: quos bello propter ipſorum ſœclera Deus deleri iuſſit: & bona ac prædia ipſorum ſœclera à Iudæis occupari, tanq̃ largitione diuina, ad ipſos pertinẽtia.

58- Aduerte autem vſuram ſic intrinſece malam eſſe, vt peccatum ſit grauiffimum, prout oftendunt quæ in illius vituperatione dicuntur à Sanctis Patribus: quale eſt illud D. Baſilij in Pſal. 14. An ignoras quod maior tibi exurgat peccatorũ acceruus, quam ſit opum acceruus, quæ ex vſuris venaris? Item illud D. Gregorij Nyſſeni homil. 4. in Eccleſiaſten: Quid referat clanculum perfoſſis muris, prædonis more alienum habes & prætereuntis cæde, te eorum quæ habeat dominum conſtituas, an ſœnoris neceſſitate; acquiras ea, q̃ ad te non pertinent. Et inferius de eadem vſura agens: Hic eſt ille partus quem parturit quidem auaritia, parit autẽ iniquitas, & obſtricitur inhumanitas. Idemq; illud quod ex D. Auguſt. habetur 14. queſt. 4. ca. Quid dicã, an crudelior eſt qui ſubtrahit aliquid vel eripit diuiti, quam qui tradat pauperem ſœnore? Præterea illud quo D. Chryſoſt. hom. 57. in Matth. tomo 2. miſerias ſœnoris ex eo oftendit (poſtquã in eũ multa dixit) quod per talẽ pecuniæ factum, anima illius perinde corrodat, ac viperã venter per ſuum partum: eoque magis, quo talis foetus copioſior fuerit. Adhuc illud D. Ambroſij in Tobia cap. 4. Vſurarij ſimiles ſunt Iudæis: qui dederunt pecuniam Iudæ, vt occideret Saluatorem, iſti vt occidant innocentẽ. Item illud appoſite dictum à D. Baſilio loco citato: quod ſœnator debitorem, tanquam canis feram perſequatur: itaut latebras cõpellat quætere, nec quietere minus ſinat, quam canis leporẽ: nempe ex Pſal. 9. Oculi eius in pauperem reſpiciunt: inſidiatur in abſcondito quaſi leo in ſpelunca ſua, &c.]

Accedunt etiã alia ex iure Canonico; vt quod in cap. 1. De vſuris in 6. vocetur vſuram vorago, quæ animas deuorat & facultates exhaurit. Itẽq; quod in c. Sicut hi, diſt. 47. dicatur, vſurã arte nequiſſima, aurum ex auro naſci: multaq; alia quæ collecta habentur apud Petrum Crepetium in ſumma tãcẽ catholicæ, verbo Vſuram in quibus recenſendis non eſt

opus immorari: quia quem hæc non moueant, nec alta mouebunt. Vtinam moueat æterna futurã vitæ miſeria, quam Moſes, & Prophetæ (in iis ſcilicet ſacræ Scripturæ locis, ex quibus in præcedenti cap. notauiſus probari vſuræ malitiam) vſurariis denunciant: ne eant in locum tormentorum paratum iis qui illos in tali negotio non audiunt. iuxta ea quæ in hiſtoria epulonis diuitis habentur apud D. Lucam cap. 16.

Moueat vtinam quoque vitæ miſeria illa, in quam vſurarius redigitur ab Eccleſia, pia ſicut matre, vrab Eccleſiaſtica ſepultura arceatur (quod poſtea exponetur) eique ſacramenta, vitæ ſpiritualis neceſſaria ſubſidia, denegentur; tanquam cani alios rodenti, cui ſanctum dare prohibemur in cap. ſeptimo D. Matth. verſu 6. Quæ ſi nihil facit plerique auaris contingit, quorum mens (ex cit. cap. Sicut hi) ſemel vinculis cupiditatis adſtricta, nihil niſi aurum & argentum videt: ſicut ij qui mente per inſaniam tranſlati, non iam res ipſas, ſed paſſionis ſuæ ſancasias vident. Illud ſane negligere non debet, quod experientia doceat, iuſto Dei iudicio fieri, vt vltra animæ detrimentum, ex vſura ſequatur etiã propriarum facultatum breuis poſſeſſio; accelerata que ſubuerſio. Cuius experientiæ habetur mentio Cod. De adminiſtratione tutorum, lege 22. ſub ſinem: cum dicitur, quod pecuniæ ſœnerandi vſus vix diuturnus & ſtabilis ſit; quo ſubſecuto, intercedente ſape pecunia, ad nihilum patrimoniã deducuntur.

Atque licet hæc ita ſint, ac doctrina de intrinſeca vſuræ malitia tot autoritatum & rationum momentis confirmata ſit: vnus tamen impius (vt à Nauar. in Encyir. cap. 17. num. 209 nominatur, ob dogmatum hæreticorum qua tenuit impetatem) Carolus Molinæus in tract. commerciorum & vſuram num. 10. 11. 78. 79. 80. affirmat vſuram, niſi fraus intercedat, aut nimium opprimatur proximus, non eſſe peccatum, ſed eſſe licitam, quantumcunque (vt ipſe fatetur in eod. num. 80.) Doctores omnes 600. annis contrarium docuerint. Qua in re, tanquam alteri Iſmaeli G. neſ 16. contingit ei, vt ſicut ipſius manus contra omnes fuerunt, ſic contra ipſum ſint manus omnium. Exploditur enim ab omnibus ſententia ipſius tanquam noua, & plane abſurda, ac etiam valde periculoſa; nec immerito. Primum enim eſt contra expreſſa ſacræ Scripturæ loca, quæ in præcedenti cap. memorata ſunt. Abſolute enim & ſine limitatione vlla condemnant vſuras, tanquam illicitas, & voluntati Dei contrarias.

Ineptum vero eſt, quod in præced. num. nono, ad ea Molinæus reſpondet: iniquis voce Hebraicã וַדַּי qua vtitur Scriptura, ſignificare morſum: ideoq; in illa tantum modo prohiberi proximi morſum, id eſt, illius oppreſſionem. Imprimis enim argumenta ab etymologia ſunt valde infirma: atque ſi herendum eſſet in vi vocabuli, dicendum potius eſſet ſcripturam prohibere ne quis proximum ſuum dentibus mordeat, quam ne vſuram exerceat. Adde quod licet ſermo non ſit de vero morſu proximi, ſed de metapharico; nempe de leſione illius in bonis pecuniariis: inde tamen patere omnem vſuram eſſe autoritate Scripturæ illicitam, cum in omni vſura vere committatur talis læſio: plus ſcilicet exigendo, quam ſit ex iuſtitia debitum: quandoquidem in ea ſemper aliquid exigitur ſupra fortem capitale. Præterea Scriptura non tantum vtitur voce וַדַּי ſed etiam alia Hebraica, videlicet וַדַּי וַדַּי quæ ſignificat omne id quod ſumitur vltra fortem: & venit à radice וַדַּי ſignificatẽ auctus eſt, itaut וַדַּי וַדַּי ſignificet augmentũ ſeu quidquid datur vltra id quod mutuo acceptum eſt. Deinde hæc ſententia eſt contra Patres antiquos, qui docent id omne efficere peccatum vſuræ, quod accipitur vltra fortem: vt videre eſt apud Grat. 14. queſt. 3. ex D. Auguſt. D. Ambroſio D. Ieronymo & Concil. Agathenſi. Quamuis autem tale quid ſibi obijci Molinæus parum curaret, qui ſpiritu hæretico turgidus, contempſit ſextentorum annorum (vt ante ex ipſomet meminimus) communi Doctorem conſenſu receptam in Eccleſia doctrinã: non fuit tamen tacendum ad inſtitutionem catholicorum apud quos Patrum autoritates, ac ſacrorum Concil. & Summorum Pontificum definitiones maius momentum habent, quam vilæ humanæ rationes: quæ non deſunt validiſſimæ aduerſus prædictam Molinæi ſententiã. Prima eſt, Si vſura non niſi ratione fraudis, vel oppreſ-

tionis, peccatum esset: a sane absolute non esset peccatum: sed tam licita esset quam emptio & venditio. Nam in emptione & venditione si peccat, tam fraus quam oppressio: nec tamen propterea quisquam dixit inquam emptione & venditionem esse peccatum. Se. ūda est, Molinæus peius sentit de hac materia, quam ipsi Gentiles. Nam vt omittam alios, quorum meminit Couar. in lib. 3. v. ar. res. sol. v. tenum, cap. 1. nu. 5. Aristoteles lib. 1. polit. cap. 7. agnoscit vsuram esse peccatū, & contra nature legem. Addens optimā rationem; quia contra rationem est exigere a re sterili fructum & partū. Sed pecunia, sua natura est iterilis, nihilque parit nisi accedat industria humana; quæ cum sit illius qui accipit mutuo, nō autē eius qui dat; ille, nō autem hic, potest ex ea lucrū percipere.

Tertia est D. Thomæ, 2. 2. quæst. 79. ar. 1. Pecunia res est quæ vsu cōsumitur sicut vinum: quia vt potu vinum, sic distractione, quæ est illius principalis vsus, pecunia perit proprio domino. Sed in rebus quæ vsu cōsumuntur, vsus ipse non distinguitur a domino: adeo ut nihil accipi possit pro vsu, postquā iustū pretium solutū est pro eadē dominio. Id quod patet exemplo. quia aperte in usū esset, si quis cum iustū pretium acceperit pro vino, aliud pro vini vsu accipiat. Quare nihil sumi potest pro vsu pecuniæ postquam translatum est illius dominium in alium: sicut fit in mutuo, quod est rei propriæ alienatio, prout nomen ipsum indicat, cum mutuum dicatur ex eo, quod meum, fiat tuum.

Quarta ratio est, Etiam si vsus pecuniæ distingueretur a pecunia, & esset res que seorsim vendi posset sicut vendi potest fructus vaccæ retento illius dominio: adhuc nihilominus vsura esset illicita. Nam quando venditur fructus rei fructifera, ea est natura talis venditionis, vt si pereat res ipsa, cuius est fructus, nihil possit amplius accipi pro eius fructu: quia percute re, perit fructus: & vsus rei: nec pro eo quod perit, aliquid potest iuste accipi. At vero in vsura, etiam si pereat pecunia mutuo accepta: nec accipiens vsus sit illa: aut certe sic vsus sit, vt nihil omnino lucrifecerit, obligatur ad restitutionem totius eiusdem pecuniæ acceptæ, & ad solutionem pretij pro lucro, tanquam illius fructu; cum tamen nullum prolucri. Quare vsura non potest ab iniquitate ex eo excusari, quod rationem quandam habeat venditionis fructuum, reddituumve.

Quinta ratio. Fatetur ipse Molinæus, quod vsura sit illicita, quando mordetur proximus, seu leditur contra charitatem. At in omni vsura proximus contra charitatem leditur in rebus suis. Probatur: quia in ea ex lucro, quod proximus acquisiuit vsu pecuniæ, cuius dominium per mutuum adeptus est, partem capit vsurarius; quantumvis eiusdem pecuniæ dominium a se per mutuum abdicauerit: neque ea vsus sit ad lucrandum, aut se vili periculo exposuerit: quod quidem iniquum est & laesum proximi; cum inde plerumque contingat, vt principalis causa, id est, mutuatarius qui negotiatur ex pecunia, nihil plane cōsequatur. Imo si fortem amittat, nec quidquam lucretur; debeat nihilominus mutuum acceptum ac et lucrum expectatū soluere; in quo cernitur proximi læsio valde iniqua: vt pote qua ille qui nulli se periculo exponit, neque damnum sentire potest, sentit commodum & lucrum, etiam sine labore. Ille autem qui laborat non sentit commodum: nisi se damno exponat. Quod adeo est contra rationem, vt pro regula habeatur (quæst. est 55. De reg. iuris in 6.) Eum qui sentit onus, sentire etiam debere commodum, & e contra. Ex qua etiam intelligitur, quod si ille qui mutuat, voluerit se quoque exponere damno, sicut ille qui negotiatur: posset etiam iustitiam participis lucri: prout suo loco exponetur cum de societate in sequenti libro 25. agatur. Molinæi autem argumenta facile erit soluere ex supradictis: nec ea quid amplius probant, quam mutuationem rem esse commendatam in sacris literis. Neque esse illicitum vegente necessitate, ab vsurario exigente vsuras mutuum accipere: In quibus illi non aduersamur.

CAPVT VI.

De interesse per quod maxime excludi censetur vsure malitia.

SVMMARIVM.

62 Licitum esse capere interesse.

- 63 Quid significetur per interesse.
- 64 Varium interesse distinguitur.
- 65 Interesse petibile, quoddam est intrinsecum, & quoddam extrinsecum.
- 66 Quid generaliter sit petibile interesse; quidque specialiter.
- 67 Specialiter (qua ratione est huius loci propriū) quoddam dicitur lucri cessantis, & quoddam damni emergentis.

Licitum esse capere interesse ab eo, cuius causa incurritur in aliquo negotio, certum est ex iure canonico in cap. Si quis, 12. qu. 2. in cap. Constitutis, De procuratoribus: in cap. fin. De iis quæ vi: in cap. Dilecti de foro competentis: in cap. Peruenit, De fideiussoribus, & in cap. Sacro De sententia excomm. ideoque ipsum solet in hac materia considerari, tanquam circumstantia per quam malitia vsuræ excluditur: sicut per defensionē propriæ vitæ, cum moderamine inculpatæ tutelæ, tollitur malitia homicidij, quo inuasor occiditur. Vbi aduerte, quod ex Medina habet Petr. à Nauar. in lib. 3. De res. cap. 2. num. 185. & 186. vsuram sumptam simpliciter, vt nihil aliud importat quam lucrum vsura sortem occasione mutui, nec bonam de se esse, nec malam, sed ex adiecta circumstantia causæ. Itaque mala est cum lucrum accipitur ob solum mutuum, quia causa est iniusta: non autem cum ob interesse, aliamve causam iustam.

Quid autē dicatur interesse, potest familiariter declarari dicendo cum Alphonso à Neapoli in tract. De vsuris, quæst. 18. num. 1. quod fit amissio alicuius temporalis boni iuste obtinendi: sic appellata quia ille qui tale bonum amittit, dicere potest sua interesse illud perdere. Additur vero, iuste obtinendi: quia amissio boni iniuste obtinendi, nō constituit interesse propriè dictum. Vnde nec in iudicio actio datur pro eo recipiendo, iuxta legem. Itaque sullo, ff. De furtis; vbi ratio ea redditur, quod nemo de improbitate sua consequatur actionem.

Diuidi vero potest interesse, vt idē Alphonso latius persequitur num. 14. & aliquot sequentibus, in inestimabile & æstimabile; iuxta duplex scilicet boni temporalis genus. Quoddam enim est pretio seu pecunia inestimabile, vt hominis liberi vita, ex lege 1. §. Sed cū liber homo, ff. De his qui effuderint vel deiecerint. Quoddam vero est pretio æstimabile, vt vinum, frumentum, domus, ager, &c. in illiusque amissione cōsistit interesse inestimabile; & in huius amissione, consistit interesse æstimabile. Quod rursus diuiditur in non petibile, & petibile. Illudque est quod incurritur sine alicuius facto iniusto, vel cessatione iniusta: cuius exemplum habetur in lege, Proculus, ff. De damno infecto: vbi statuitur, interesse non posse peti, si iuxta me ædificia habeas, & ea iure tuo altius tollas; aut in vicino agro tuo cuniculum facias, vel fossam, & illinc obfurentur domus meæ lumina, aut hinc aqua in meum fundum influere impediatur.

Petibile vero interesse est, quod incurritur propter alicuius factum iniustum, vel cessationem iniustam: de quo tantū est in præsentia sermo: contingitque aliquando intra rem, & dicitur intrinsecum; aliquando extra rem, & dicitur extrinsecum. Vtriusque modi exemplum habetur ex lege Si sterilis, De actionibus empti & venditi. Prioris quidem, mutuo dedi tibi frumentum, aut vinum reddendum calendis Aprilis, nec reddidisti, illiusque pretium auctum est vsque ad Augustum; teneris ratione interesse, soluere mihi quanti plurimi valuit a tempore iniustæ moræ, ex lege Vinum ff. Si certum petatur. Quod quidem interesse, dicitur in ra rem esse, eo quod immediate procedat ex re, id est, ex frumento tanquam fructus & partus quidam illius. Posterioris vero modi exemplum est; si fecim a me tibi mutuo datum non restituiti tempore præstituto, & ideo equi mei fame perierunt; tale enim interesse extra rem est, cum non profluxerit ex ea: nec enim scenum, sed fames talem mortem intulit.

Atque prætermisiss (Nauarri imitatione in cōment. De vsuris, num. 40.) subtilitatibus de definitione, & diuisione ac subdiuisionibus istiusmodi interesse, quibus ipsi, in ex parte obscurari idē Nauarri ait. cōtēdi crimus, & suffi. ere potest ad neg. iur. vsuratum, dicere interesse petibile sumptum generaliter esse id, quod quis perdidit de suis rebus; quia illud quod dari vel fieri debuit, non est suo loco, vel tempore, vel alias vt debuit, datum vel factum. Specialiter vero sumptum, & vt ad hunc